

Bayer Zsolt szívbemarkoló írása

2020 január 08. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Igen, volt itt egy '56. Azt a csodát már jórészt együtt csinálták a szüleink és a nagyszüleink.

Ellopott gyermekkorok balladája

Mi, a szüleink és a nagyszüleink · Kapaszkodás a múltba, az egykorvolt világba

Igen, volt itt egy '56. Azt a csodát már jórészt együtt csinálták a szüleink és a nagyszüleink. Harcoltak, meghaltak, menekültek, maradtak, túléltek. Nem szállt itt el a gondja senkinek sem, csak befelé lett nyelve, gyomorfekélyig, infarktuszig, rákig. Ezt hívták kádári konzolidációnak. Ráment egy ország egészsége, lelke, önbecsülése, de legalább volt pörkölt, karácsonyra banán, s a létező szocializmus utolérhetetlen találmánya: a hideg virsli, meleg sör.

S piros meg kék útlevel. Egy ide, egy oda. Ha a házbizalmi nem írta alá, akkor csak ide. Mindegy is. Háztáji legyen, túlóra legyen, fusi legyen, géemká legyen. És csönd legyen. „Kossuth rádió Budapest, dél van.” Zúg a harangszó. Nagyapám belép a konyhába, nagyanyám eléje teszi a levest. Így van, mert így kell lennie. Ha nem így lenne, véget érne a világ. Az ismert, belakott, biztonságos világ.

Ez a világ a biztonság. Nagyanyám hajnalban kel, hogy nekem legyen friss tócsni reggelire. Déli harangszóra kész a leves és a „második”, fél nyolc előtt vacsora, fél nyolckor híradó, utána nagyapám bemegy a kishálóba és felhangzik a jól ismert hang, ahogy az Orion készülék keresgéli a Szabad Európa Rádió adását.

Én már a dunyha alatt, Az ezeregyéjszaka legszebb meséit forgatom (Móra Könyvkiadó, Róna Emy rajzaival) vagy Wilhelm Hauff a kőszívét olvasom, és egyszeren nem tudom megunni, s akkor ott van még a Hetvenhét magyar népmese, a Mátyás király tréfái, kicsit később Az Ezüst-tó kincse, ami szintúgy letehetetlen, csodáját csak fokozza, hogy a család egyes tagjai May Károlyként, más tagjai Karl Mayként emlegetik a szerzőt.

Tiszta terület... „Forrón süttött a júniusi nap. A Dogfish hatalmas lapátkerekei lankadatlanul hasították az Arkansas folyó tajtékos hullámain.” Egy életre megjegyeztem.

Megbújok a dunyha alatt, legidősebb nagynéném már férjnél, már máshol lakik, apám és anyám albérletben, még épül az első lakásunk, ezért vagyok én a nagyszüleimnél, két fiatalabb nagynéném még otthon. Én a Maigret felügyelőt nézik (írta Georges Simenon, főszereplő Rupert Davies), területesen izgalmas lehet, kár, hogy én nem nézhetem, miképpen Az Angyalt sem (Roger Moore), pedig az maga a Nyugat, annál már csak a Minden lében két kanál Nyugatabb.

De mindez csak azért és annyiban fontos, mert van valami láthatatlan szál a nagyszüleim, a szüleim generációja és énköztem. Ez a szál, ez az összeköttetés mindenféle elhanyagolható apróságból és a mindennél fontosabb kulturális (ön)azonosságból áll össze. Déli harangszóból, déli levesből, tócsniból, közös vacsorákból, mesekönyvekből és a stélázin sorakozó Nyír? József-kötetektől, mindenekelőtt az Úz Bencéből (az Erdélyi Szépművéses Céh kiadása, halinakötésben). Soha senkinek nem volt erdélyi kötődése a családban.

De az Úz Bencének ott kellett lennie a stélázin. Valószínűleg ez lehet a kulturális önazonosság. Meg A spessarti fogadó és A kőszív. Munk Péter maga faragta verse, amelyet elmond az Üvegemberkének. (Kérem, ne üsse be a Google keresőjébe, hogy Munk Péter, mert egy halott magyar–kanadai üzletembert fog kiadni, aki feltehetőleg soha nem faragott verset az Üvegemberkének.)

„Fenyveserdők kincstartója, / itt élsz évezredek óta, / tiéd ez a fenyves ország, / ünneplésben jövök hozzád.”

Ezt az apám is tudta. A nagynéném is tudták. Miképpen a Csendes éjt is – csak így: „Stille Nacht! Heilige Nacht! / Alles schläft. Einsam wacht / Nur das traute hochheilige Paar. / Holder Knab' im lockigen Haar, / Schlaf in himmlischer Ruh! / Schlaf in himmlischer Ruh!”

Így nem ment el nagyapám a kitelepítéskor Stuttgartba, Tübingenbe, Heilbronnba, ezzel a Stille Nacht! Heilige Nacht-tal volt önazonos magyar. Ellenben a Fekete-erdő vidéke, ahonnét Mária Terézia idetelepíttette az erdőket valamikor 1750 körül, elevenen élt bennünk: „Az erdő ellenkező oldalán ugyanennek a nemzetségnek egy másik csoportja él, de ezeknél a maguk foglalkozása igencsak más szokásokat, erkölcsöket honosított meg, mint az üvegfüvőknél. Az idevalósiak ugyanis fával kereskednek. Kidöntik, legallyazzák s felaprítják az óriási fenyőket, s a Nagoldon át leúsztatják a fatermést a Neckarba, a Felső-Neckarból pedig a Rajnába kormányozzák, be egészen Hollandia szívéig.”

Bizony, innen való volt Hollandus Mihály! Oda, a Neckar mellé ment a kitelepítéskor a család minden más tagja,

köztük Károly bácsi, aki a Waffen SS-ben harcolta végig a háborút, és a család minden más tagja aztán odakint várta a sátoros ünnepeket, hogy jöhessen haza végre. Nagypapa meg a híradó után a Szabad Európát hallgatta, s különösen fontos szála volt a kulturális önazonosságnak, hogy a kommunisták dögöljenek meg. Lehet?leg máma még, s hogy '56-ban forradalom volt.

1956 novemberében apám 16 éves.

A legjobb barátai mind elmentek nyugatra. Neki nem szóltak, ?t itt hagyták, évtizedekkel kés?bb derült ki, hogy miért. Azért, mert „csak te éltél rendes családban, Öcsikém”. Hát azért. Én viszont talpig Levi'sben mentem iskolába és Toblerone-t vittem tízóraira, na ugye, valamit valamiért. És aztán már a 70-es évek elején járunk, és megyünk apámmal a Bem moziba. Moziba visz engem az apám, ami nagy dolog, nagy szó, ünnepélyes lesz attól a gyereklelkem.

A halál 50 órája megy, azt nézzük meg. S tudunk aztán mindent, nem is kell nagyon megbeszélni, és Henry Fonda nagyon szimpatikus, miképpen Guffy (Telly Savalas) és Wolenski ?nagy (Charles Bronson) is, és tudjuk pontosan, ki harcol a jó oldalon és kinek kell gy?zni, de Hessler ezredes (Robert Shaw) akkor is leny?göz? és magával ragadó, és nem lehet nem rajongani a Panzerliedért, ahogyan a fiatal német harckocsizó-parancsnokok éneklük: Ob's stürmt oder schneit, / Ob die Sonne uns lacht, / Der Tag glühend heiß / Oder eiskalt die Nacht, / Bestaubt sind die Gesichter, / Doch froh ist unser Sinn, / Ja unser Sinn. / Es braust unser Panzer / Im Sturmwind dahin.

Ez a h?siesség maga. Kár ez ellen hadakozni. S ezt egészen biztosan az apámtól kaptam. Továbbá az Oroszlánkölyköket, A 22-es csapdját, a Zendülés a Caine hadihajónt és a Meztelenek és holtakat is. Valamiért imádta a második világháborús klasszikusokat. De az Utas és holdvilágot is neki köszönhetem, azzal a foghegy?l tett megjegyzéssel adta a kezembe, hogy amikor el?ször volt szerelmes, akkor olvasta.

Én pedig azóta olvasom, félévente, lassan tudom kívülr?l, és soha nem fogom megbocsátani a sorsnak (Isten?), hogy Huszárik Zoltán meghalt, miel?tt megcsinálhatta volna bel?le a filmet. Mert ? akarta megcsinálni. Szindbád és Csontváry után az Utas és holdvilág lett volna a trilógia harmadik része. De Huszárik behalt abba, hogy évekig kellett küzdenie Szindbádért bűdös szájú, virslíujjú párttitkárokkal. A lélekgyilkosokkal.

S hogyan is felejtethném el, hogy a Szindbádot is apámnak köszönhetem? A könyvet is, a filmet is. Talán látszik ennyib?l is már, afféle koravén gyerek voltam. Tizenhárom évesen már olvastam az Utas és holdvilágot, aztán arra épült rá az egész kamaszkorom. A gimnáziumban a regény szerint állt össze a legszorosabb baráti kötelék, s Ulpius Évánk is volt.

S hogy teljesen érthetlenné tegyem önmagunkat a maiaknak: egykorvolt gimnáziumi osztályunk ma is szinte havonta találkozik, összejárunk, van saját levelezési listánk, ahol naponta tartjuk a kapcsolatot, és minden évben elmegyünk osztálykirándulni. Mint régen, bérelt busszal és ordítva-röhögve. Kapaszkodás a múltba. Az egykorvolt világba. Amelyben mindannyian ott vannak ?k. A nagyszüleink és a szüleink, a hajnali tócsnik illata és a déli harangszóra elkészül? levesek, a „Ki nyer ma? Játék és muzsika tíz percben” és a nagyanyám csendes szava, amikor egyszer, nem sokkal halála el?tt megkérdeztem t?le:

– Azt mondd meg, nagyi, hogy lehetett ezt mind túlélni? Hogyan éltetek túl két világháborút, kitelepítést, Rákosit és '56-ot, annyi nyomort, amennyi nyomor nincs is?

Látszott az én drága, szent nagyanyámon, hogy nem igazán érti, mit is kérdezek, s csak annyit mondott: – De kisfiam, hát élni kellett... Ezt az egyetlen mondatot kellett elmondania az Istennek is, amikor végül találkoztak. A szégyenért, azért. S a szégyen nem az övé, biztosan.

(Folytatjuk)

Bayer Zsolt - www.magyar nemzet.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalátról tabumentesen

Ajánló